

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europaåret för medborgarna (2013)"

KOM(2011) 489 slutlig – 2011/0217 COD

(2012/C 181/24)

Föredragande: **Andris GOBIŅŠ**

Den 21 september 2011 beslutade rådet att i enlighet med artikel 21.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europaåret för medborgarna (2013)"

COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 29 februari 2012.

Vid sin 479:e plenarsession den 28–29 mars 2012 (sammanträdet den 28 mars) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 137 röster för, 3 röster emot och 11 nedlagda röster.

"Det civila samhället är ett av de sätt på vilka vårt mänskliga väsen kan komma till uttryck i sin helhet"

(*Václav Havel*)

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Europeiska kommissionen planerar att utropa 2013 till Europaåret för medborgarna⁽¹⁾. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén framhåller att medborgarna spelar en absolut central roll för Europas framtid och Europas integrering, och stöder flera av idéerna i kommissionens förslag. Vi har tillsammans med våra partner redan utfört ett omfattande förberedande arbete för att året ska bli lyckat. Vi kommer också målmedvetet att fortsätta med detta arbete.

1.2 Kommissionens förslag om Europaåret 2013 måste tyvärr betraktas som otillräckligt. Kommissionen har i sitt förslag valt att inte hörsamma begäran från det civila samhällets organisationer om att året ska ha aktivt medborgarskap som tema och Europaparlamentets uppmaning om att man framför allt bör framhålla de nya medborgerliga rättigheter som har trätt i kraft tillsammans med Lissabonfördraget. Vi rekommenderar en rad specifika tillägg och ändringar och föreslår att man stärker kopplingen mellan året och medborgarnas behov och ser till att det blir en riktig framgångssaga.

1.3 De stora framtidsutmaningar som Europa och dess invånare står inför gör att det krävs särskilda prioriteringar under Europaåret. Medborgarnas låga förtroende för EU, deras bristande tilltro till sin förmåga att påverka EU:s beslut och deras apati och bristande delaktighet i beslutsfattandet försvagar EU-tanken i dess grundvalar och står i vägen för kvalitativa beslut och EU:s utveckling på lång sikt.

1.4 Det främsta målet för Europaåret måste vara ett aktivt medborgarskap grundat på delaktighet. Under året bör man främja ett medvetet, aktivt och inkluderande deltagande från medborgarnas sida i integrationsprocesserna i Europa och i Europas politiska och sociala liv. Man bör förtydliga den rättsliga grunden för året och ändra benämningen till "Europaåret för ett aktivt medborgarskap grundat på delaktighet".

1.5 Idén om ett aktivt medborgarskap grundat på delaktighet handlar om att stärka demokratin och EU:s grundvärderingar, diskussionen om respekten för medborgarnas politiska, ekonomiska och sociala rättigheter och deras skyldigheter samt känslan av att tillhöra EU. Under året bör man uppmärksamma mångfalden i medborgarnas behov och bekämpningen av diskriminering och ojämlikhet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt bl.a. kvinnor och personer med särskilda behov.

1.6 De administrativa institutionerna både i EU och i medlemsstaterna måste ofördröjligen påbörja arbetet med att förverkliga dessa mål. Detta måste ske i nära dialog med det civila samhället i alla skeden och på alla nivåer av beslutsfattandet (på lokal, nationell och europeisk nivå).

1.7 Rörlighet bör i detta sammanhang stödjas som ett indirekt mål.

1.8 Man bör se över finansieringsramen för Europaåret och för deltagandet i detta. Denna måste vara tillräcklig, stabil och stå i proportion till målets betydelse. Brist på demokrati kan

⁽¹⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD)

nämligen vara mycket kostsam. Den minskade finansieringen (från cirka 17 miljoner 2010 till cirka 1 miljon 2013) gör det inte möjligt att lösa viktiga frågor.

1.9 För att fortsätta med god praxis och för att arbetet ska präglas av största möjliga öppenhet och samordning har europeiska organisationer och nätverksmedlemmar i kontaktgruppen samt andra partner, med stöd från EESK, bildat en allians som är beredd att spela en viktig roll när det handlar om att genomföra Europaåret och utarbeta ytterligare rekommendationer. EESK åtar sig att utarbeta och genomföra ett omfattande program för deltagande, öppenhet och innovation, som visar samhället och EU-institutionerna vilka fördelar allmänhetens deltagande kan ge upphov till. Det skulle i vissa enskilda aspekter också fungera som ett pilotprojekt för andra initiativ.

2. Bakgrund till yttrandet

2.1 2013 är det 20 år sedan begreppet EU-medborgarskap skapades med Maastrichtfördraget. Med Lissabonfördraget (artiklarna 10.3 och 11 i EU-fördraget) fick det civila samhället flera nya rättigheter. Man bör framför allt framhålla alla EU-institutioners skyldighet att främja demokratiskt deltagande i beslutsfattandet både för enskilda individer och för det organiserade civila samhället⁽²⁾. Just nu känns dessa rättigheter tyvärr inte särskilt konkreta för medborgarna.

2.2 Kommissionen har delvis hört sammat Europaparlamentets uppmaning och föreslagit att 2013 utropas till Europaåret för medborgarna. I sina förslag riktar kommissionen dock in sig på enskilda rättsliga aspekter som endast täcker in en liten del av vad medborgarskapet betyder. EU-medborgarskapet är ett av de mest effektiva verktygen för att skapa en gemensam identitet. EU:s grundvärderingar är demokrati, frihet, rättsstaten, jämlikhet och mänskliga rättigheter (artikel 2 i EU-fördraget)⁽³⁾. Dessa värderingar är av särskild betydelse när det handlar om att stärka de demokratiska utvecklingsprocesserna, medborgarnas självförtroende och deras känsla av att tillhöra EU, framför allt i dessa tider av kris och möjliga omvälvningar. Tyvärr ägnas dessa frågor alltför liten uppmärksamhet i kommissionens förslag.

⁽²⁾ EU-fördraget EUT C 83, 30.3.2010. Artikel 10.3 i EU-fördraget lyder: "Varje medborgare ska ha rätt att delta i unionens demokratiska liv. Besluten ska fattas så öppett och så nära medborgarna som möjligt." Artikel 11 i EU-fördraget lyder i sin tur:

"1. Institutionerna ska på lämpligt sätt ge medborgarna och de representativa sammanslutningarna möjlighet att ge uttryck för och offentligt diskutera sina åsikter på alla unionens åtgärdsområden.
2. Institutionerna ska föra en öppen, tydlig och regelbunden dialog med de representativa sammanslutningarna och det civila samhället.
3. Europeiska kommissionen ska ha ett omfattande samråd med alla berörda parter i syfte att säkerställa att unionens åtgärder blir enhetliga och öppna."

⁽³⁾ EU-fördraget EUT C 83, 30.3.2010.

2.3 I undersökningar som Eurobarometer har gjort nyligen uppger endast 43 % av de tillfrågade att de vet vad det innebär att vara EU-medborgare, medan 32 % anser sig vara väl eller mycket väl informerade om sina rättigheter som EU-medborgare⁽⁴⁾. I valet till Europaparlamentet 2009 deltog endast 43 % av de röstberättigade⁽⁵⁾, och denna siffra är mycket lägre än för de nationella valen i medlemsstaterna (cirka 67 %)⁽⁶⁾. Endast 30 % av medborgarna anser att de själva har möjlighet att påverka EU:s utveckling. Denna siffra minskar dessutom⁽⁷⁾. I Eurobarometers undersökning 2009 förklarade de tillfrågade att en förbättrad dialog mellan EU-medborgarna och institutionerna är den främsta prioriteringen för att EU bättre skulle kunna garantera medborgarnas rättigheter (37 %)⁽⁸⁾. Redan 1992 och 1993 tog EESK i yttranden, som fortfarande är förvånansvärt aktuella, upp frågor som vikten av deltagande, legitimitetsproblem, medborgarutbildning, medvetenhet, självförtroende, strävan att minska "det demokratiska underskottet" m.m.⁽⁹⁾.

2.4 En stor utmaning för EU är också luckorna i EU:s bestämmelser, att dessa inte respekteras samt EU-institutionernas ofta kritiserade bristande beredskap att föra en verklig dialog. Uppgifter från 2011 års särskilda Eurobarometerundersökning visar att endast en tredjedel eller färre av EU-medborgarna är helt eller delvis nöjda med effektiviteten, servicetänkandet och öppenheten i EU:s förvaltning. De övriga uttrycker missnöje, framför allt med bristen på öppenhet, eller saknar uppfattning i frågan⁽¹⁰⁾.

2.5 Dessa siffror visar att det finns en klyfta mellan medborgarna och EU-institutionerna, att deltagandenivån är låg⁽¹¹⁾ (och hos vissa till och med väcker tvivel om legitimiteten hos besluten som helhet) eller att kommissionen har stort inflytande över de krisdrabbade staterna. Detta leder under alla omständigheter ett mindre effektivt, ett mindre enat och ett mindre starkt EU. Europaåret 2013 bör därför utnyttjas för att göra dessa frågor aktuella och tillsammans med samhället verka för märkbara förbättringar samt för att diskutera hur medborgarskapet ska utvecklas i framtiden.

⁽⁴⁾ Flash Eurobarometer nr 294, oktober 2010.

⁽⁵⁾ COM(2010) 605 final.

⁽⁶⁾ Eurostat, Voter turnout in national and EU parliamentary elections (valdeltagande i nationella val och val till Europaparlamentet).

⁽⁷⁾ Standard Eurobarometer nr 75, augusti 2011.

⁽⁸⁾ Se Standard Eurobarometer nr 72, hösten 2009, volym 2.2011 angav däremot 48 % av de tillfrågade fri rörlighet och livet i EU som en av de viktigaste prioriteringarna (ur en given förteckning), 33 % – god förvaltning från EU:s sida, 32 % – rätten att lämna in klagomål till Europeiska ombudsmannen, 21 % – tillgång till EU:s dokument, 21 % – rösträtten i valen till Europaparlamentet vid utvandring till annan medlemsstat, 20 % – möjligheten att lämna in en framställan till Europaparlamentet och 19 % – möjligheten att föreslå lagstiftning genom medborgarinitiativet. Se Special Eurobarometer / Wave 75.1; april 2011.

⁽⁹⁾ EESC opinion on more democracy for Europe and its institutions; better information for citizens and socio-economic operators; role of the European Parliament's Ombudsman (EESK:s yttrande om mer demokrati för Europa och dess institutioner, bättre information till medborgare och samhällsekonomiska aktörer, Europaparlamentets ombudsmans roll), EGT C 352, 30.12.1993, s. 63.

⁽¹⁰⁾ Special Eurobarometer / Wave 75.1, april 2011.

⁽¹¹⁾ EUT C 318, 23.12.2006, s. 163.

3. Allmänna kommentarer

Europaårets huvudsyfte och dess benämning

3.1 Vi stöder idén om att koppla Europaåret 2013 till temat medborgarskap. Under detta år bör man sträva efter att EU-politiken ska ligga i linje med medborgarnas värderingar, intressen och behov. **Målet måste därför vara att alla EU-medborgare på ett medvetet sätt ska delta i beslutsfattandet, på alla nivåer och i alla skeden av beslutsfattandet, ett aktivt medborgarskap rent generellt, ett europeiskt medvetande och en känsla av att tillhöra EU, fred, frihet, rättsstaten, jämlikhet, solidaritet och mänskliga rättigheter.**

3.2 Benämningen på året bör ändras till **"Europaåret för ett aktivt medborgarskap grundat på delaktighet"** ⁽¹²⁾.

3.3 I det aktuella förslaget ⁽¹³⁾ läggs orimligt stor tonvikt vid fri rörlighet för personer och rättigheter i gränsöverskridande sammanhang. **Andelen rörliga medborgare är fortfarande begränsad**, och för vissa länder, t.ex. Rumänien och Bulgarien, försvåras rörligheten allvarligt för att också de ska uppfylla Schengenkriterierna. Dessutom hade Europaåret redan 2006 arbetstagares rörlighet som tema.

3.4 Kommissionen reducerar i sitt förslag EU-medborgarskapet till ett begränsat antal rättsliga aspekter. Detta medborgarskap omfattar dock ett mycket bredare spektrum av aspekter. **Medborgarskapet har också en politisk, en ekonomisk, en social ⁽¹⁴⁾ och en kulturell dimension, en medborgarskapsdimension samt andra dimensioner.**

De rättsliga aspekterna på Europaåret

3.5 Vi stöder förslaget i kommissionens meddelande om att förbättra **dialogen och informationsutbytet** mellan EU-institutionerna och medborgarna, men **deltagandedemokrati och aktivt medborgarskap** måste också tillmätas central betydelse. De nya rättigheterna och skyldigheterna på detta område, som har fastställts i Lissabonfördraget ⁽¹⁵⁾ och som även Europaparlamentet anser att vi bör arbeta med under 2013 ⁽¹⁶⁾, måste genomföras fullt ut. Man måste ofördröjligen se till att det förs en öppen dialog mellan medborgarna och myndigheterna på alla nivåer.

3.6 Kommissionen bör i sitt förslag också tydligt hänvisa till alla bestämmelser om demokrati och deltagande som har fastställts i EU-fördraget och EUF-fördraget, framför allt i **artikel 11 i EU-fördraget och artikel 15 i EUF-fördraget** men också i ingressen till EU-fördraget samt i artiklarna 1, 3.2, 6 och 10 ⁽¹⁷⁾.

Artikel 1.2 i EU-fördraget lyder: "Detta fördrag markerar en ny fas i processen för att skapa en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken, där besluten ska fattas så öppet och så nära medborgarna som möjligt" ⁽¹⁸⁾.

3.7 Under Europaåret bör man **bredda den rättsliga grunden** på ett sådant sätt att man kan uppnå ovan nämnda mål och samtidigt återspegla alla medborgarskapets aspekter och se till att åtgärder vidtas och en utveckling sker inom alla politikområden.

3.8 Vi framhåller att **varje medlemsstat** har ett ansvar för att medborgarna deltar i EU:s beslutsfattande, såsom anges i t.ex. ett avgörande från Tysklands författningsdomstol och i termen *"Integrationsverantwortung"* (integrationsansvar) ⁽¹⁹⁾.

3.9 Vi önskar framhålla principen om **jämlikhet mellan medborgarna**, som har förankrats i artikel 9 i EU-fördraget ⁽²⁰⁾. Inom ramen för Europaåret 2013 bör man därför uppmärksamma de grupper av medborgare som drabbas av diskriminering. Man måste vidta konkreta åtgärder för att se till att alla medborgare har lika möjligheter att utnyttja sina rättigheter till deltagande och sina ekonomiska, sociala och övriga rättigheter oberoende av ursprung och medborgarskap, ålder, särskilda behov, hälsotillstånd, förmögenhet, religiös övertygelse, civilstånd och liknande. Man måste se till att det råder fullständig jämställdhet mellan kvinnor och män ⁽²¹⁾. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att **bekämpa radikala och/eller odemokratiska ideologier och verksamheter.**

3.10 Vi önskar också framhålla det aktiva medborgarskapets **yttre dimension**. Vid genomförandet av året borde man samarbeta med EU:s grannländer. EU:s grundprinciper och värderingar måste konsekvent respekteras i de yttre förbindelserna ⁽²²⁾, och det civila samhället måste involveras mer i utformningen av EU:s utrikespolitik. Man måste också påbörja förberedelserna för 2015, som enligt EESK bör ha utvecklingssamarbete som tema.

Fri rörlighet för personer

3.11 Vi stöder fri rörlighet för personer som en av de indirekta prioriteringarna ⁽²³⁾ samt åtagandet i kommissionens förslag om att **bekämpa de hinder som kvarstår och har**

⁽¹²⁾ I de länder där begreppet medborgarskap av hävd redan tolkas som *aktivt* medborgarskap skulle en kortare benämning på året kunna användas.

⁽¹³⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽¹⁴⁾ EUT C 376, 22.12.2011., s. 74.

⁽¹⁵⁾ EUT C 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets resolution av den 15 december 2010 (2009/2161(INI)).

⁽¹⁷⁾ EUT C 83, 30.3.2010.

⁽¹⁸⁾ EUT C 83, 30.3.2010.

⁽¹⁹⁾ BVerfG, 2 BvE 2/08 av den 30.6.2009.

⁽²⁰⁾ EUT C 83, 30.3.2010.

⁽²¹⁾ Se t.ex. REX/307 (föredragande — Madi Sharma). Som framgår av *Flash Eurobarometer* nr 294 (oktober 2010) är det framför allt kvinnor och kroppsarbetare som är förhållandevis mindre medvetna om EU-medborgarskapets betydelse.

⁽²²⁾ EUT C 376, 22.12.2011., s. 74.

⁽²³⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 14.

identifierats ⁽²⁴⁾ för att alla EU-medborgare utan åtskillnad ska kunna utnyttja dessa rättigheter. Samtidigt bör man framför allt uppmärksamma **konkreta och praktiska åtgärder** med positiva effekter på lång sikt. Det handlar bland annat om att skapa eller göra de stimuleringsprogram och stimuleringsinstrument som redan finns mer omfattande, att utarbeta och införa nya rättsakter samt att skärpa kontrollen och bekämpningen av överträdelser mot EU:s bestämmelser.

3.12 Inom ramen för Europaåret 2013 måste man också verka för att medborgarna ska kunna utöva sin rätt att få **hjälp** från andra medlemsstaters **diplomatiska och konsulära representationer**, när de befinner sig i tredjeland.

3.13 Frågan om rörlighet för personer måste också betraktas mot bakgrund av de **demografiska** förändringarna. Man måste också vara medveten om det positiva inflytande som den har på **anställbarhet och konkurrensförmåga**. Rörligheten främjar utvecklingen och möjligheterna att utnyttja och respekten för de rättigheter som finns i EU på många områden, t.ex. konsumenters rättigheter, fri rörlighet för varor, tjänster och kapital, hälsovård, utbildning, rätten till fria val och rätten att rösta och kandidera i valen till Europaparlamentet i en annan medlemsstat, språkkunskaper och interkulturella och sociala färdigheter samt andra sociala och ekonomiska rättigheter och garantier. Den fria rörligheten för personer har alltså en inneboende potential att förmedla den gemensamma marknadens fördelar till medborgarna och göra det lättare att uppnå tillväxtmålen i Europa 2020-strategin.

De organisatoriska aspekterna på Europaåret

3.14 De organisatoriska aspekterna på Europaåret 2013 måste ligga i linje med de mål och värderingar som har fastställts för det. Planeringen och genomförandet av Europaåret 2013 bör präglas av största möjliga **öppenhet**, där alla berörda aktörer, bl.a. Regionkommittén, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, representanter för det civila samhället, inte minst arbetsmarknadspartnerna, samt de nationella och lokala myndigheterna, involveras på alla nivåer och i alla skeden.

3.15 Kommittén framhåller att man särskilt måste uppmärksamma samarbetet med **skolor och högskolor** och deras aktiviteter. Varje medlemsstat måste vara medveten om sin roll och utarbeta lämpliga utbildningsprogram för skolor och högskolor, som kommissionen skulle kunna stödja.

3.16 För samrådet med det civila samhället måste man ta fram **ett konkret tillvägagångssätt** och utarbeta en sammanställning eller handbok över god praxis.

3.17 Man bör i hög grad utnyttja de möjligheter som **den moderna tekniken** erbjuder, bl.a. de sociala medierna och andra former där användarna bestämmer innehållet. Det borde också finnas en samrådsrubrik på alla EU-institutionernas webbplatser.

3.18 Det bör också ske en överskådlig och **effektiv samordning** av Europaåret 2013 på alla nivåer och mellan alla berörda aktörer. Här bör man också fullt ut utnyttja styrkommitténs potential och skapa effektiva mekanismer för utbyte av erfarenheter mellan stater.

3.19 Med stöd av tidigare framgångar i samband med tidigare Europaår har kommittén uttryckt sitt stöd för att europeiska organisationer och nätverksmedlemmar i EESK:s kontaktgrupp samt andra partnerorganisationer skapar en bred och öppen **koalition av olika organisationer inom det civila samhället för att bidra till anordnandet av Europaåret**, och att kommittén är beredd att samarbeta med en sådan koalition. EESK har å sin sida för avsikt att inrätta en samordningsgrupp som ska följa arbetet med Europaåret och bidra till att göra det framgångsrikt. I detta syfte bör även ett nära samarbete inledas mellan koalitionen inom det civila samhället och EESK:s samordningsgrupp.

EESK och dess partner inom EU och på nationell nivå kan lämna ett stort bidrag genom att kartlägga, involvera och motivera partner inom det civila samhället, som kan ta på sig ett medansvar för genomförandet av Europaåret. Detta är en möjlighet att dela med sig av EESK:s enastående erfarenheter av samarbete och av att skapa samförstånd mellan medborgarna.

3.20 Man bör utarbeta och vidta konkreta åtgärder för att skapa **en koppling mellan olika Europaår och se till att året får hållbara resultat**. Innehållsmässigt bör man koppla samman 2010–2013 och kommande Europaår ⁽²⁵⁾, däribland 2014, som enligt kommittén bör ha familjefrågor som tema.

3.21 Det behövs inte bara informationskampanjer utan också **konkreta och praktiska åtgärder** och lösningar, som beslutsfattarna har utarbetat tillsammans med medborgarna. Förteckningen i artikel 3 i förslaget över åtgärder som bör få stöd måste göras mer balanserad och ändras i enlighet med rekommendationerna i detta yttrande. Det viktigaste är att artiklarna 10 och 11 i EU-fördraget genomförs fullt ut.

4. Särskilda kommentarer

Medborgarnas deltagande och beslutens legitimitet

4.1 Förslaget i dess nuvarande form kommer inte att främja känslan av att tillhöra EU. Det skapar inga förutsättningar för att man inom ramen för Europaåret 2013 ska uppnå konkreta resultat när det handlar om att minska klyftan mellan medborgarna och beslutsfattarna, öka medborgarnas deltagande eller i någon större utsträckning främja EU-institutionernas legitimitet. Inom ramen för Europaåret bör man skapa **ett nytt stimulansprogram och en mekanism samt utarbeta rättsakter och genomföra dem** på detta område.

⁽²⁴⁾ COM(2010) 603 final

⁽²⁵⁾ EUT C 224, 30.8.2008, s. 106, EUT C 128, 18.5.2010, s. 149, EUT C 51, 17.2.2011, s. 55.

4.2 Kommissionen borde framför allt lägga fram konkreta förslag, däribland vitböcker, om hur **artiklarna 10 och 11 i EU-fördraget ska genomföras fullt ut**. Det europeiska medborgarinitiativet (artikel 11.4 i EU-fördraget) och de andra mekanismer som har skapats hittills är inte tillräckliga för att medborgarna ska bli fullt delaktiga. Redan nu bör man inleda diskussioner om möjligheterna att komplettera dem ⁽²⁶⁾.

4.3 Man bör också arbeta med den befintliga dialogen, med att **förbättra mekanismerna** för deltagande, med att **sammanställa god praxis** ⁽²⁷⁾ och med ett bättre samarbete mellan EU-institutionerna liksom mellan de institutioner på EU-nivå och nationell nivå som är involverade i EU-frågor (bl.a. regeringen och de nationella parlamenten) liksom mellan det civila samhället och andra så att beslutsfattandet präglas av största möjliga öppenhet.

4.4 Vi uppmanar också EU:s medlemsstater att förbättra mekanismerna för medborgardeltagande på **nationell, regional och lokal nivå** och att i samband med detta involvera en bred allmänhet i dialogen och utarbeta konkreta resultatindikatorer för de mål som har fastställts.

4.5 Man bör också främja tankeutbyte på EU-nivå. Man bör vidare se till att alla medborgare har möjlighet att förstå de teman som diskuteras, när och hur de kan delta i beslutsfattandet. Man bör också uppmuntra bildandet av **ett europeiskt medieområde** ⁽²⁸⁾ samt stärkt utbildning ⁽²⁹⁾ och kultur.

4.6 Vi framhåller att EESK fungerar som en bro mellan institutionerna och det civila samhället i EU ⁽³⁰⁾. Som en förberedelse för Europaåret 2013 åtar sig **kommittén att utarbeta och genomföra ett omfattande program för deltagande, öppenhet och innovation**, som visar samhället och EU-institutionerna vilka fördelar allmänhetens deltagande kan ge upphov till. Det skulle i vissa enskilda aspekter också fungera som ett pilotprojekt för andra initiativ.

Tidigare yttranden och utvärdering av Europaåret

4.7 EESK har i **tidigare yttranden** strikt och konsekvent försvarat de värderingar och mål som framhålls i detta yttrande, bl.a. medvetna medborgares deltagande, medborgarutbildning, skydd och utveckling av alla medborgares rättigheter ⁽³¹⁾.

4.8 I handlingsplanen bör man ta med och på andra sätt stödja åtgärder med anknytning till rörlighet som har föreslagits

i tidigare EESK-yttranden, bl.a. särskilt stöd till ungdomars rörlighet, stöd för att öka möjligheterna till rörlighet och stöd till rörlighet i fråga om utbildning och yrkesutbildning, stöd till bättre möjligheter till livslångt lärande, **åtgärder för att övervinna hinder** till följd av utbildningssystemen, otillräckliga språkkunskaper, hälsovården, socialförsäkringssystemen, tillgången till bostäder och andra aspekter ⁽³²⁾. Man bör också undersöka mindre trevliga aspekter med anknytning till rörligheten, t.ex. splittrade familjer, risken för förlust av den egna kulturen och socialekonomiska aspekter i de regioner som människor lämnar.

4.9 Vi stöder också förslaget om att **utarbeta en handbok** för varje medlemsstat om vilka rättigheter andra medlemsstaters medborgare har i denna. Man bör också skapa andra lättillgängliga informationskällor ⁽³³⁾. Vi stöder också alla punkter i EESK:s yttrande om aktivt medborgarskap ⁽³⁴⁾.

4.10 Vi stöder idén om en **uppföljning på meddelandet om EU-medborgarskap** och om att utarbeta en handlingsplan för att undanröja de hinder som kvarstår för att medborgarna ska kunna utöva sina rättigheter. Vi föreslår att medborgarnas deltagande ses som en huvudprioritering i detta arbete. Detta kommer bl.a. att främja medborgarnas medvetenhet om valen till Europaparlamentet och deras deltagande i dessa våren 2014 och därefter.

4.11 Vi vill framhålla den **bristande överensstämmelsen mellan kommissionens politiska strategier**: dessa visar på en vilja att framhålla rörligheten men samtidigt planeras stora förändringar i programmet "Aktiv ungdom" för den nya budgetperioden. Dessa förändringar kan få rakt motsatt effekt och försvaga känslan av tillhörighet, medborgarandan och den europeiska andan bland ungdomarna.

4.12 Vi stöder tanken på en **detaljerad utvärdering** av resultaten av Europaåret 2013 och anser att man också bör samla in och utvärdera de synpunkter som medborgarna har framfört i samband med året. Dessa resultat bör beaktas vid den fortsatta utformningen av EU:s politiska strategier på medborgarskapsområdet. Kommittén kommer i sin tur att överväga möjligheten att utarbeta ett **yttrande** med konkreta indikatorer och riktlinjer för det fortsatta arbetet.

Institutionell ram

4.13 Man bör överväga möjligheten att skapa en specifik **tvärvolitisk grupp vid Europaparlamentet**, som skulle främja institutionernas och EESK:s samarbete vid planeringen och genomförandet av året.

⁽²⁶⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽²⁷⁾ Se även *Conference of INGOs*, CONF/PLE(2009)CODE1, 2009.

⁽²⁸⁾ EUT C 318, 23.12.2006, s. 163.

⁽²⁹⁾ EUT C 28, 3.2.2006, s. 29.

⁽³⁰⁾ EUT C 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽³¹⁾ Se t.ex. de EESK-yttranden som nämns i detta dokument.

⁽³²⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽³³⁾ *European Citizenship – Cross-Border Mobility, Aggregate Report, Qualitative study – TNS Qual+*, augusti 2010.

⁽³⁴⁾ EUT C 28, 3.2.2006, s. 29.

4.14 Vid förberedelserna för Europaåret 2013 bör man se till att de avdelningar vid kommissionen som ägnar sig åt frågor om det civila samhällets deltagande och stärkande får **tillräckliga resurser**. Man bör också utvidga deras verksamhet, öka deras betydelse och samordningen. Man bör överväga möjligheten att ägna särskild uppmärksamhet åt att uppmuntra och samordna frivilligarbete.

4.15 Det är tveksamt om man bör lägga särskild tonvikt vid sådana informationskällor som *Europe Direct*, portalen "Ditt Europa" och *Solvit* med tanke på deras brist på synlighet och effektivitet. Också *Europeana* och *Eures* borde tas med i förteckningen, med EU:s organ kan bara spela en indirekt roll. Tonvikten bör framför allt ligga på det organiserade civila samhället. Under alla omständigheter bör **informationen vara inriktad på målgruppen** och man måste utnyttja moderna och innovativa kommunikationsvägar, bland annat de sociala medierna m.m.

Finansiella aspekter

4.16 Europaåret 2013 bör få en **tillräcklig och lämplig budget**. Det belopp som planeras för närvarande, 1 miljon euro, är inte tillräckligt för att uppnå ett så viktigt mål. Budgeten för Europaåret 2011, inklusive förberedelserna under 2010, uppgick till cirka 11 miljoner euro ⁽³⁵⁾, och budgeten för Europaåret 2010 till 17 miljoner euro ⁽³⁶⁾. Enligt planerna ska medlen för Europaåret 2013 hämtas ur GD Kommunikations budget och program. Det handlar inte om någon kompletterande finansiering ⁽³⁷⁾. Tyvärr innefattar inte detta belopp någon medfinansiering för initiativ från medborgare och det civila samhällets organisationer ⁽³⁸⁾. Det räcker inte med i genomsnitt 0,2 eurocent per EU-invånare om man vill genomföra de åtgärder som efterlyses i detta yttrande, även om inte alla åtgärder och

initiativ behöver omfattande resurser. Under alla omständigheter bör man framför allt ägna sig åt åtgärder som inte behöver några finansiella medel.

4.17 Man bör stryka bestämmelsen om "**direktinköp** av varor och **tjänster** inom ramen för befintliga ramavtal" ⁽³⁹⁾. I grund och botten medför den nämligen höga kostnader för kampanjer som utformas av PR-företag och som inte har varaktiga effekter utan till och med kan skapa en negativ effekt eller som i många medlemsstater inte lyckas för att de alla är stöpta i samma form. De finansiella medlen bör i största möjliga utsträckning tilldelas det civila samhällets organisationer på nationell och lokal nivå. Det är nämligen i huvudsak dessa som ska genomföra Europaåret. Ett sätt att uppnå detta är att man delar ut medlen genom kommissionens representationer i medlemsstaterna.

4.18 Resultaten och erfarenheterna av Europaåret 2013 måste beaktas **vid planeringen av sådana finansiella instrument** som nästa finansprogram för "Ett Europa för medborgarna" m.m. Samtidigt måste man se till att det finns så omfattande information som möjligt om möjligheterna till finansiering för att stödja EU-medborgarskapet ⁽⁴⁰⁾, att det finns tillräckligt med finansiella medel för att uppnå målet och att man förnyar programmen för bidrag till medverkan eller strukturerad dialog i EU-frågor, i medlemsstaterna eller på EU-nivå. Det blir också en fortsättning på de program som har funnits hittills och som haft som syfte att främja EU-medborgarnas aktiva medverkan och deras känsla av demokratiskt deltagande (*ownership*) ⁽⁴¹⁾. Man bör använda sig av frivilligarbete för att täcka en del av medfinansieringen för projekten.

4.19 Man bör också överväga ett **innovativt tillvägagångssätt i planeringen**, styrningen och utnyttjandet **av budgetmedlen** i EU och på andra nivåer, bland annat för medborgarnas deltagande i anslagsfördelningen för Europaåret.

Bryssel den 28 mars 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

⁽³⁵⁾ Europaåret för frivilligarbete 2011.

⁽³⁶⁾ EUT C 51, 17.2.2011, s. 55.

⁽³⁷⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽³⁸⁾ Kontaktgruppen, EESK, "European Citizenship is more than Rights! Open letter to MEPs: Commission proposal to designate 2013 as "European Year of Citizens".

⁽³⁹⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽⁴⁰⁾ COM(2010) 603 final.

⁽⁴¹⁾ Rapport om arbetet för ett väl fungerande EU-medborgarskap 2007-2010, COM(2010) 602 final, Bryssel, 27.10.2010.